

Sadržaj

SADRŽAJ	VII
SKRAĆENICE	XXI
PREDGOVOR	XXIII

OPŠTI DEO

Glava 1: POJAM I OBLICI JAVNIH PRIHODA	3
1. Opšti pojam javnog prihoda	3
2. Vrste javnih prihoda	5
(1) Javnopravni javni prihodi	6
(2) Privatnopravni javni prihodi	15
Glava 2: PORESKO PRAVO KAO DEO PRAVNOG SISTEMA	17
1. Pojam finansijskog prava	17
2. Dezintegracija finansijskog prava i nastanak poreskog prava	18
3. Pojam poreskog prava	22
4. Odnos poreskog prava prema drugim disciplinama nauke o porezima	23
(1) Odnos poreskog prava i javnih finansija (nauke o finansijama)	23
(2) Odnos poreskog prava i poreskog menadžmenta	27
5. Odnos poreskog prava prema drugim granama prava	28
(1) Odnos poreskog prava i ustavnog prava	28
(2) Odnos poreskog prava i upravnog prava	28
(3) Odnos poreskog prava i međunarodnog javnog prava	32
(4) Odnos poreskog prava i prava Evropske unije	32
(5) Odnos poreskog prava i krivičnog prava	33
(6) Odnos poreskog prava i krivičnog procesnog prava	35
(7) Odnos poreskog prava i građanskog prava	36
(8) Odnos poreskog prava i građanskog procesnog prava	37

Glava 3: PRINCIPI PORESKOG PRAVA IZVEDENI IZ USTAVNOG PRINCIPA VLADAVINE PRAVA	38
1. Princip jednakosti građana	40
Pravičnost kao standard za odmeravanje razlika u oporezivanju	48
2. Princip zakonitosti poreza	51
(1) Samo zakon može biti izvor poreskog prava	52
(2) Nisu dopušteni sporazumi između poreske administracije i poreskog obveznika u pogledu visine poreske obaveze	55
(3) Tumačenje	56
Suprotstavljanje nelegitimnoj zakonitoj poreskoj evaziji: tumačenje prema ekonomskoj suštini ili antiabuzivno zakonodavstvo?	58
(4) Analogija	70
(5) Nedopuštenost retroaktivnosti	72
(6) Određenost poreza	76
3. Princip ustavnog ograničavanja subjektivnog poreskog prava države	78
(1) Zaštita ljudskog dostojanstva	78
(2) Zaštita privatne sfere	80
(3) Zaštita prava na slobodan izbor zanimanja, profesije i obavljanja delatnosti	81
(4) Zaštita prava na mirno uživanje imovine i na nasleđivanje	81
4. Princip zaštite poverenja poreskih obveznika u poresku administraciju	83
5. Princip srazmernosti cilja i sredstava u poreskom postupku	84
6. Princip poverljivosti poreskih informacija	84
Glava 4: KLASIFIKACIJE POREZA	88
1. Neposredni i posredni porezi	89
2. Objektni (realni) i subjektni (personalni) porezi	90
3. Analitički i sintetički porezi	92
4. Opšti i namenski porezi	92
5. Pretpostavljeni i faktički porezi	95
6. <i>Ad valorem</i> i specifični porezi	96
7. Porezi na zarađene prihode i porezi na prihode od investicija	98
8. Redovni i vanredni porezi	100
9. Periodični i neperiodični porezi	101
10. Centralni i lokalni porezi	102
11. Klasifikacija poreza OECD	106
12. GFS klasifikacija javnih prihoda Međunarodnog monetarnog fonda	108

Glava 5: PORESKOPRAVNI ODNOS	110
1. Pojam i vrste poreskopavnog odnosa	110
2. Stranke u poreskopavnom odnosu	114
2.1. Poreski poverioci	114
2.2. Poreski dužnici	117
Poreskopavna sposobnost	117
Vrste poreskih dužnika	119
3. Poreski imovinski odnos	123
3.1. Pojam, sadržina i predmet poreskog imovinskog odnosa	123
3.2. Karakteristike poreskog imovinskog odnosa	124
3.3. Nastanak poreske obaveze	125
3.4. Vreme ispunjenja poreske obaveze	126
Odlaganje plaćanja poreskog duga posle konačnosti rešenja o utvrđivanju poreza	135
3.5. Obezbeđenje poreske obaveze	140
(1) Odnos između jemstva, odgovornosti za tuđu poresku obavezu i solidarne poreske obaveze	140
(2) Poreskopavna dejstva odgovornosti za tuđu poresku obavezu i jemstva	144
(3) Sekundarna poreska obaveza	146
(4) Zaloga	148
(5) Bezuslovna bankarska garancija	150
(6) Menica	151
(7) Privremene mere	151
(8) Prethodne mere	153
3.6. Prestanak poreske obaveze	153
Prestanak poreske obaveze kod periodičnih poreza	154
(a) Relativni načini prestanka poreske obaveze	154
(b) Apsolutni načini prestanka poreske obaveze	158
Prestanak poreske obaveze kod neperiodičnih poreza, odnosno poreskog duga	158
(1) Naplata poreza	159
Redovna naplata poreza	159
Prinudna naplata poreza	161
(2) Zastarelost	172
(3) Otpis poreza	175
3.7. Ostali zahtevi, odnosno obaveze iz poreskog imovinskog odnosa	176
(1) Zahtev za povraćaj poreza	176
(2) Zahtev za korišćenje poreskog kredita	177
(3) Zahtev za poresku refakciju	177

(4) Zahtev za korišćenje više ili pogrešno uplaćenog poreza za namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja	178
4. Poreski upravni odnos	179
4.1. Pojam, vrste i nastanak poreskog upravnog odnosa	179
Utvrđivanje poreza	180
4.2. Karakteristike poreskog upravnog odnosa	186
4.3. Stranke poreskog upravnog odnosa	187
4.4. Sadržina i predmet poreskog upravnog odnosa	188
(a) Obaveza činjenja	190
(b) Obaveza nečinjenja	208
(c) Obaveza trpljenja	210
Poreska kontrola i njeni oblici	218
Poreska krivična dela	227
Pravna pomoć u poreskim stvarima	227
4.5. Prestanak poreskog upravnog odnosa	229
 Glava 6: ZAKONSKI OPIS PORESKOG ČINJENIČNOG STANJA	 231
1. Poreski obveznik – pojedinac ili zajednica?	231
2. Poreski objekat	237
3. Poreska osnovica	239
4. Poreska stopa	242
(a) Proporcionalne poreske stope	242
(b) Progresivne poreske stope	242
(c) Regresivne poreske stope	246
Izbor između pojedinih vrsta poreskih stopa	248
5. Poreske olakšice	253
(a) Olakšice u pogledu poreskog obveznika	255
(b) Olakšice u pogledu poreske osnovice	256
(c) Olakšice u pogledu visine poreske stope	256
(d) Olakšice u pogledu visine obračunatog poreza	257
 Glava 7: SUKOB PORESKIH ZAKONA	 259
1. Pojam dvostrukog oporezivanja	261
1.1. Identičnost poreskog obveznika	261
1.2. Identičnost poreskog objekta	261
1.3. Identičnost poreza	262
1.4. Identičnost perioda	262
2. Fenomeni slični dvostrukom oporezivanju	263
2.1. Nadoporezivanje	264

2.2. Kumuliranje poreza	264
2.3. Ekonomsko dvostruko oporezivanje	265
3. Uzroci dvostrukog oporezivanja	267
4. Odlučujuće činjenice	269
4.1. Državljanstvo	269
4.2. Rezidentstvo	270
4.3. Izvor	275
5. Kolizione norme u međunarodnom poreskom pravu	276
6. Metode za sprečavanje, odnosno za eliminaciju dvostrukog oporezivanja	279
6.1. Metoda izuzimanja	280
(1) Metoda punog izuzimanja	281
(2) Metoda izuzimanja sa progresijom	281
6.2. Metoda kredita	282
(1) Metoda punog kredita	283
(2) Metoda običnog kredita	283
(3) Ostale podele metode poreskog kredita	285
7. Mere za sprečavanje, odnosno za eliminaciju dvostrukog oporezivanja	286
7.1. Unilateralne mere	286
(1) Unilateralne mere za sprečavanje internog dvostrukog oporezivanja	286
(2) Unilateralne mere za sprečavanje, odnosno eliminaciju međunarodnog dvostrukog oporezivanja	287
(3) Značaj unilateralnih mera	288
7.2. Međunarodne mere	289
(1) Pojam i ciljevi	289
(2) Odnos između međunarodnih konvencija i nacionalnog prava uopšte ..	293
(3) Funkcionisanje međunarodnih konvencija	294
(4) Odnos između konvencija o izbegavanju dvostrukog oporezivanja i unutrašnjeg materijalnog prava	302
(5) Prednosti i nedostaci međunarodnih konvencija	304
(6) Vrste međunarodnih konvencija	305
(a) Bilateralne konvencije	305
Osnovni koncepti	307
Mreža ugovora o izbegavanju dvostrukog oporezivanja Srbije	315
(b) Multilateralne konvencije	318

POSEBNI DEO

Glava 8: JAVNI PRIHODI U SRBIJI	325
Glava 9: POREZ NA DOHODAK GRAĐANA	333

1. Pojam dohotka u teoriji javnih finansija	333
2. Modeli oporezivanja dohotka	334
3. Kriterijumi za izbor određenog sistema poreza na dohodak	337
4. Dohodak u poreskopravnom smislu	341
4.1. Dohodak – zbir neto prihoda ostvarenih u poreskoj godini	341
4.2. Izuzimanja	342
4.3. Dohodak za oporezivanje – prihodi koji podležu oporezivanju	345
4.4. Metode poreskog računovodstva	348
5. Poreski obveznik u ZPDG: opšta definicija	348
6. Cedularni porezi u ZPDG	349
6.1. Porez na zarade	349
6.1.1. Poreski objekat	349
6.1.2. Poreski obveznik	353
6.1.3. Poreska osnovica	353
6.1.4. Nastanak poreske obaveze	356
6.1.5. Poreska stopa	356
6.1.6. Poreske olakšice	357
6.1.6.1. Poreska oslobođenja	357
6.1.6.2. Refakcija dela plaćenog poreza na zarade	358
6.1.6.3. Oslobođenja od obaveze plaćanja obračunatog i obustavljenog poreza	360
6.1.6.4. Oslobođenje od poreza kojim se briše granica između poslodavca i zaposlenog	362
6.2. Porez na prihode od samostalne delatnosti	363
6.2.1. Poreski objekat	364
6.2.2. Poreski obveznik	364
6.2.3. Poreska osnovica	365
6.2.3.1. Faktička poreska osnovica	365
6.2.3.2. Paušalno utvrđena poreska osnovica	367
6.2.4. Nastanak poreske obaveze	369
6.2.5. Poreska stopa	369
6.2.6. Poreske olakšice	369
6.3. Porez na prihode od kapitala	369
6.3.1. Poreski objekat	370
6.3.2. Poreski obveznik	370
6.3.3. Poreska osnovica	370
6.3.4. Nastanak poreske obaveze	371
6.3.5. Poreska stopa	371
6.3.6. Poreske olakšice	371

6.4. Porez na prihode od nepokretnosti	371
6.4.1. Poreski objekat	371
6.4.2. Poreski obveznik	372
6.4.3. Poreska osnovica	372
6.4.4. Nastanak poreske obaveze	372
6.4.5. Poreska stopa	372
6.5. Porez na prihode od autorskih prava, prava srodnih autorskom pravu i prava industrijske svojine	372
6.5.1. Poreski objekat	373
6.5.2. Poreski obveznik	374
6.5.3. Poreska osnovica	374
6.5.4. Nastanak poreske obaveze	375
6.5.5. Poreska stopa	375
6.6. Porez na kapitalne dobitke	375
6.6.1. Poreski objekat	375
6.6.2. Poreski obveznik	376
6.6.3. Poreska osnovica	376
6.6.4. Nastanak poreske obaveze	378
6.6.5. Poreska stopa	378
6.6.6. Poreske olakšice	378
6.6.6.1. Izuzimanja	378
6.6.6.2. Poreska oslobođenja	379
6.6.6.3. Poreski kredit	379
6.7. Porez na ostale prihode	379
7. Komplementarni globalni godišnji porez na dohodak građana	382
7.1. Poreski objekat	382
7.2. Poreski obveznik	383
7.3. Poreska osnovica	383
7.4. Nastanak poreske obaveze	383
7.5. Poreske stope	383
8. Utvrđivanje i naplata poreza	385
8.1. Utvrđivanje i naplata poreza po odbitku	386
8.2. Utvrđivanje i naplata poreza kod samooporezivanja	388
8.3. Utvrđivanje i naplata poreza koji se utvrđuju rešenjem Poreske uprave	389
Glava 10: POREZ NA DOBIT PRAVNIH LICA	393
1. Sistemi poreza na dobit korporacija	394
1.1. Klasični sistem poreza na dobit korporacija	395
1.2. Sistemi poreske integracije	396
1.2.1. Imputacija	397

1.2.2. Izuzimanje dividendi iz osnovice poreza na dohodak fizičkih lica	398
1.2.3. Delimična olakšica za akcionare	399
1.2.4. Delimično favorizovanje akumulisane dobiti	400
2. Poreski tretman društava lica	401
2.1. Nesamostalni pristup	402
2.2. Samostalni pristup	403
3. Poreski obveznik.	404
4. Poreska osnovica.	409
4.1. Prihodi i rashodi u bilansu uspeha	410
4.2. Usklađivanja u poreskom bilansu	411
4.2.1. Izuzimanja.	411
4.2.1.1. Opšti režim izuzimanja	411
4.2.1.2. Specijalni režimi izuzimanja	413
4.2.2. Odbici	413
4.2.2.1. Odbici čiji je iznos limitiran.	414
4.2.2.2. Odbici koji se priznaju u uvećanom iznosu.	415
4.2.2.3. Amortizacija	415
4.2.2.4. Dubiozna potraživanja	419
4.2.3. Rashodi koji se ne priznaju u poreskom bilansu	421
4.2.4. Vrednovanje zaliha.	422
4.2.4.1. Vrednovanje zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda.	422
4.2.4.2. Vrednovanje utrošenog materijala i prodate robe.	423
4.2.5. Transferne cene	426
4.2.6. Utanjena kapitalizacija	435
4.2.7. Kapitalni dobiti i gubici	436
4.2.8. Poreski tretman kapitalnih dobitaka u slučaju statusnih promena	441
4.3. Poreski tretman gubitaka.	445
4.4. Poreska osnovica u slučaju likvidacije i stečaja poreskog obveznika	450
5. Nastanak poreske obaveze	451
6. Poreska stopa.	451
7. Poreske olakšice	454
7.1. Poreska oslobođenja	454
7.1.1. Poresko oslobođenje kod značajnih ulaganja u osnovna sredstva	455
7.1.2. Poresko oslobođenje za preduzeće za zapošljavanje invalida	456
7.1.3. Poresko oslobođenje za nedobitnu organizaciju	456
7.1.4. Poreska oslobođenja po osnovu ne-poreskih međunarodnih sporazuma	457
7.2. Poreski krediti	457

7.2.1. Poreski kredit za ulaganje u kapital novoosnovanog privrednog društva koje obavlja inovacionu delatnost.	457
7.2.2. Poreski kredit za banku – u kontekstu olakšavanja obaveze da konvertuje preostali dug po osnovu stambenog kredita prvobitno indeksiranog u švajcarskim francima u dug indeksiran u evrima.	458
8. Grupno oporezivanje.	459
8.1. Poresko konsolidovanje.	459
8.2. Indirektni poreski kredit i direktni poreski kredit za porez po odbitku na dividende iz direktnih investicija.	460
8.3. Direktni poreski kredit za porez po odbitku na kamate, autorske naknade, zakupnine, naknade za usluge i dividende iz portfolio investicija.	463
8.4. Direktni poreski kredit za porez plaćen u inostranstvu na kapitalni dobitak.	465
9. Utvrđivanje i naplata poreza.	465
Glava 11: POREZ NA IMOVINU	468
1. Poreski objekat	470
2. Poreski obveznik.	472
3. Poreska osnovica.	473
4. Nastanak poreske obaveze	477
5. Poreske stope.	479
6. Poreske olakšice	480
6.1. Poreska oslobođenja.	480
6.2. Poreski krediti	482
7. Utvrđivanje i naplata poreza.	482
Glava 12: POREZ NA NASLEĐE I POKLON	487
1. Poreski objekat	488
2. Poreski obveznik.	489
3. Poreska osnovica.	490
4. Nastanak poreske obaveze	490
5. Poreske stope.	491
6. Poreske olakšice	491
7. Utvrđivanje i naplata poreza.	492
Glava 13: POREZ NA PRENOS APSOLUTNIH PRAVA.	495
1. Poreski objekat	497
2. Poreski obveznik.	499
3. Poreska osnovica.	500

4. Nastanak poreske obaveze	500
5. Poreska stopa	502
6. Poreske olakšice	502
7. Utvrđivanje i naplata poreza	504
 Glava 14: POREZ NA DODATU VREDNOST	 506
1. Pravna priroda PDV-a	507
2. Tipovi PDV-a	508
3. Poreski objekat	511
3.1. Isporuka dobara	513
3.2. Pružanje usluga	514
3.3. Vrednosni vaučeri – zajednički režim za isporuku dobara i pružanje usluga	515
3.4. Uvoz dobara	516
4. Poreski obveznik i drugi poreski dužnici	516
4.1. Poreski obveznik	516
4.2. Drugi poreski dužnici	519
4.3. Poreski punomoćnik	520
5. Mesto i vreme isporuke dobara, pružanja usluga i uvoza i nastanak poreske obaveze	522
5.1. Mesto isporuke dobara	522
5.2. Mesto pružanja usluga	523
5.3. Mesto uvoza dobara	526
5.4. Vreme isporuke dobara, pružanja usluga i uvoza i nastanak poreske obaveze	526
6. Poreska osnovica	529
7. Poreske stope	531
8. Poreska oslobođenja	532
8.1. Poreska oslobođenja sa pravom na odbitak prethodnog poreza	535
8.2. Poreska oslobođenja bez prava na odbitak prethodnog poreza	537
8.3. Poreska oslobođenja kod uvoza dobara	540
9. Prethodni porez	541
9.1. Uslovi za odbitak prethodnog poreza	541
9.2. Podela prethodnog poreza i srazmerni poreski odbitak	544
9.3. Ispravka odbitka prethodnog poreza kod izmene poreske osnovice	547
9.4. Ispravka odbitka prethodnog poreza za opremu i objekte za vršenje delatnosti	548
10. Posebni postupci oporezivanja PDV-om	550
10.1. Mali poreski obveznici	550

10.2. Poljoprivrednici	551
10.3. Turističke agencije	552
10.4. Polovna dobra, umetnička dela, kolekcionarska dobra i antikviteti.	553
10.5. Investiciono zlato	554
11. Povraćaj i refakcija PDV-a	555
11.1. Povraćaj PDV-a	555
11.2. Refakcija PDV-a	556
12. Utvrđivanje i naplata poreza	558
Glava 15: AKCIZE	561
1. Poreski objekat	562
2. Poreski obveznik	563
3. Poreska osnovica	563
4. Nastanak poreske obaveze	564
5. Poreske stope	565
6. Poreske olakšice	567
6.1. Poreska oslobođenja	567
6.2. Poreski kredit	569
7. Povraćaj akcize	569
8. Refakcija akcize	570
9. Utvrđivanje i naplata poreza	571
Glava 16: POREZ NA PREMIJE NEŽIVOTNIH OSIGURANJA	573
1. Poreski objekat	573
2. Poreski obveznik	573
3. Poreska osnovica	574
4. Nastanak poreske obaveze	574
5. Poreska stopa	574
6. Poreske olakšice	574
7. Utvrđivanje i naplata poreza	574
Glava 17: POREZI NA UPOTREBU, DRŽANJE I NOŠENJE DOBARA I NAKNADA ZA ZAGAĐIVANJE ŽIVOTNE SREDINE	576
1. Porez na upotrebu motornih vozila	576
1.1. Poreski objekat	576
1.2. Poreski obveznik	577
1.3. Poreska osnovica	577
1.4. Nastanak poreske obaveze	577
1.5. Poreske stope	577

1.6. Poreske olakšice	578
1.6.1. Poreska oslobođenja	578
1.6.2. Poreski krediti	578
1.7. Utvrđivanje i naplata poreza	579
2. Porez na upotrebu plovila	579
2.1. Poreski objekat	579
2.2. Poreski obveznik	579
2.3. Poreska osnovica	580
2.4. Nastanak poreske obaveze	580
2.5. Poreske stope	580
2.6. Poreske olakšice	582
2.6.1. Poreska oslobođenja	582
2.6.2. Poreski krediti	582
2.7. Utvrđivanje i naplata poreza	582
3. Porez na upotrebu vazduhoplova	583
3.1. Poreski objekat	583
3.2. Poreski obveznik	583
3.3. Poreska osnovica	583
3.4. Nastanak poreske obaveze	583
3.5. Poreske stope	583
3.6. Poreske olakšice	584
3.6.1. Poreska oslobođenja	584
3.6.2. Poreski krediti	584
3.7. Utvrđivanje i naplata poreza	584
4. Porez na registrovano oružje	585
4.1. Poreski objekat	585
4.2. Poreski obveznik	586
4.3. Poreska osnovica	586
4.4. Nastanak poreske obaveze	586
4.5. Poreske stope	586
4.6. Poreske olakšice	587
4.7. Utvrđivanje i naplata poreza	587
5. Naknade za zagađivanje životne sredine	589
Glava 18: CARINE	592
1. Vrste carina	592
2. Objekat carinjenja	594
3. Carinski dužnik	594
4. Carinska osnovica	595

5. Nastanak carinskog duga	596
6. Carinske stope	597
7. Carinske povlastice	598
7.1. Izuzimanja od carine	598
7.2. Oslobođenja od plaćanja carine	599
8. Utvrđivanje i naplata carine	599
Glava 19: DOPRINOSI ZA OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	600
1. Pojam socijalne sigurnosti i načini njenog obezbeđivanja	600
2. Vrste doprinosa za obavezno socijalno osiguranje	602
3. Obveznici doprinosa	602
4. Osnovice doprinosa	604
5. Nastanak obaveze po osnovu doprinosa	607
6. Stope doprinosa	607
7. Olakšice kod doprinosa	607
8. Utvrđivanje i naplata doprinosa	611
Glava 20: TAKSE	613
1. Pojam takse, taksena načela i metode naplate	613
2. Klasifikacije taksa	615
3. Administrativne takse	617
3.1. Republičke administrativne takse	617
3.2. Lokalne administrativne takse	619
4. Sudske takse	619
5. Lokalne komunalne takse	623
BIBLIOGRAFIJA	626
SUMMARY	642
BELEŠKA O AUTORU	664